

3.3 Tiszta lap a közéletben: tényfeltárás, vagyonelszámoltatás, felelősségre vonás, beleértve a privatizációs bűnök feltárását is

TÉNYFELTÁRÁSI TÖRVÉNY

E törvény célja az 1989-ben kezdődött és a fordulatig tartó *átmeneti korszakban* működött vezető közhivatalnokok, közhatalmi döntéshozók, települési és megyei önkormányzati és országgyűlési képviselők, rendőrök, ügyészek és bírók (gyűjtőszóval: *közéleti szereplők*) által elkövetett, *büntetlenül (vagy arányos büntetés nélkül) maradt* törvénysértések megállapítása, és a megfelelő felelősségre vonás.

Az eljárás hivatalból, vagy állampolgári bejelentés alapján indul meg. Az eljárások nyilvánosak. A megállapított törvénysértések elkövetőire ki kell szabni a Büntető Törvénykönyv szerinti büntetést. Ha a cselekmény elévülés miatt nem büntethető, a vizsgálat eredményét akkor is nyilvánosságra kell hozni, annak érdekében, hogy ezt azok, akik a vizsgált személy további közéleti szereplésével kapcsolatban döntéseket hoznak, figyelembe vehessék.

A vizsgált személy által törvénysértően szerzett vagyont, illetve annak felkutatható részét el kell kobozni, akkor is, ha ez a vagyon időközben más tulajdona lett. (Azon jogelvhez híven, hogy törvénysértéssel közvetve sem lehet tulajdont szerezni.)

A tényfeltárás során a privatizációs bűnök számonkérése is megtörténik. A privatizációt maga Suchman Tamás privatizációs miniszter a következőképpen jellemezte: „Az tény, hogy az elmúlt években számtalan rossz privatizáció történt, amelyek során egész ágazatok szűntek meg, vagy a befektetők csak piacot vásároltak, illetve, ahol az indokoltnál nagyobb arányú létszámcsökkentés következett be. A legnagyobb gondnak azonban azt tartom, hogy a vagyon nem a magyar viszonyoknak megfelelő értéken, hanem jóval alatta kelt el.” (Magyar Nemzet 1996.3.20.) Mindez számos nyilvánvaló törvénysértéssel ment végbe, amelyet már megnyert próbaperek is igazolnak. (A sajtó hírt adott arról, hogy a lengyel kormány – nemzeti érdekekre való hivatkozással – 350 «lezártnak hitt» privatizációs ügyet vizsgált meg. – Figyelő, 1996.2.22.)

KÜLÖNLEGES ÜGYÉSZI-BÍRÓI SZERVEZET

A tényfeltárásra olyan ügyészséget és bíróságot kell létrehozni, amelynek tagjai a pártállam idején nem voltak sem bírók, sem ügyészek, és nem töltöttek be közhatalmi vagy pártfunkciót sem. A tényfeltárás tehát szorosan kapcsolódik az igazságügyi apparátus megtisztításához. (Lásd a 3.4 pontot.)

VAGYONELSZÁMOLTATÁSI TÖRVÉNY

Ez a törvény előírja, hogy a tulajdonosoknak ésszerű határidőre bevallást kell szolgáltatniuk minden olyan vagyontárgyukról, amely a tisztas polgári, családi életvitel szükségleteit meghaladja (elismert szükségletnek tekintve pl. egy közepesnél nem értékesebb autót, családi házat és nyaralót is), és minden 1 millió forintot meghaladó követelésükről. Az első fokú rokonságban lévők vagyonát a bevallási küszöb megállapítása szempontjából összevontan kell megállapítani. A vagyonbevalláshoz nyilatkozatot kell csatolni arról, hogy a vagyon milyen jogcímen került a tulajdonoshoz, illetve ajándékozás esetén az ajándékozóhoz.

KÜLÖNLEGES SZERVEZET, HATÁRIDŐS ELJÁRÁS

A vagyon-rendezéshez kellő számú *vagyonvizsgáló bizottságot* kell létrehozni, részben az Adó- és Pénzügyi Ellenőrző Hivatal (APEH) és az Állami Számvevőszék állományából, részben erre jelentkező ügyvédek, könyvszakértők és laikus népi ülnökökből. Ez utóbbiakat elsősorban az egyetemeken közgazdasági és jogi kara végzős hallgatói közül kívánatos toborozni.

A vagyonvizsgáló bizottságok által feltárt bűncselekmények, és a bizottságok megállapításaival szembeni fellebbezések elbírálására kellő számú *rendkívüli gazdasági bíróságot* kell felállítani.

A vagyonvizsgáló bizottságok, a rendkívüli gazdasági bíróságok és kisegítő apparátusuk létszámát és működésük szabályait úgy kell megállapítani, hogy ez a szervezet a vagyonbevallásokat kb. egy év alatt feldolgozhassa. A vagyonvizsgálat eredményeképpen a kincstár javára el kell kobozni minden olyan vagyont, amelyről bebizonyult, hogy keletkezésekor nem tettek eleget az akkor érvényben volt adózási kötelezettségnek, vagy más törvénysértő cselekedet révén jött létre.

Ha vagyonvizsgáló bizottságnak vagy rendkívüli gazdasági bíróságnak eltitkolt (be nem jelentett) vagyontárgy kerül tudomására, a bizottság ill. a bíróság a vagyontárgyat a kincstár javára elkobozza.

Az elkobzott vagyontárgyak értékét a kincstár elsősorban azoknak a kamatozó állampapíroknak idő előtti visszavásárlására fordítja, amelyek törvényes eredete a vagyonrendezés során igazolódott. (Ez segíti az adósságválságból való kilábalást.)

3.4 Tiszta lap az igazságügyben

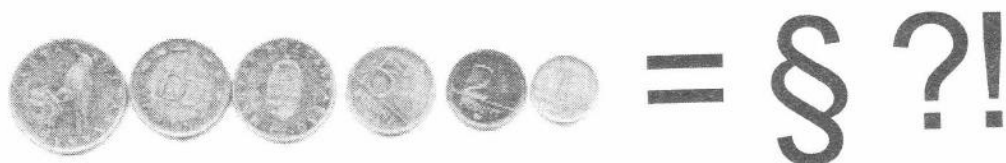
A Tényfeltárási Törvény hatálybalépése idején működő ügyészekre és bírókra vonatkozóan hivatalból le kell folytatni a törvényben előírt eljárást. (A tényfeltáró bíró például *bűnpártolást* állapíthat meg abban az esetben, ha egy ügyész megalapozott bejelentést kapott, de megtagadta a nyomozás megindítását; ha egy eredményes nyomozás után bírói szakba került ügy folytatása elfogadható indok nélkül elhúzódott vagy megszűnt; ha döntő iratok "elvesztek", stb.) Az eljárás során elmarasztalt ügyészek és bírók természetesen a továbbiakban nem tölthetnek be szerepet az igazságügyben, akkor sem, ha cselekedetük elévülés miatt nem büntethető, vagy ha a kiszabott büntetést letöltötték.

A megtisztítással várhatóan megjavulnak a hivatását betöltő igazságszolgáltatás *személyi feltételei*. Emellett a *jogi feltételek* is javításra szorulnak, legalább két területen:

/a/ Ésszerű, szankcionált *időhatárt kell szabni* a jogi eljárásoknak. Ott, ahol ennek intézményi (pl. létszám) feltételei vannak, e feltételeket is meg kell teremteni.

/b/ Érvényesíteni kell a *pótmagánvád* jogintézményét, amelynek keretében bármely állampolgár a közérdek sérelmének gyanújával akkor is kezdeményezhet bírói eljárást, ha az ügyesség a kezdeményezést megtagadja.

/c/ Az igazságszolgáltatás állampolgárok által való igénybevételeinek költségeit úgy kell fedezni, hogy az igazságszolgáltatás igénybevétele a vagyontalan vagy csekély jövedelmű állampolgárok számára ne jelentsen anyagi megterhelést.

3.5 Az adósságcsapda felszámolása

MI AZ ADÓSSÁGCSAPDA?

A pénz urai az emberiség uralmuk alá került részétől - köztük a magyar nép nagy többségétől - elveszik munkája gyümölcsének (nemzeti összjövedelmének) mintegy harmadát, és kényszerítik az e helyzetet fenntartó gazdaságpolitikára. Ennek alapvető technikája az eladósítás, amelynek végállapota az adósságcsapda.

Ha egy ország vezetői - bármi okból - azt akarják, hogy nagyobb legyen az ország fogyasztása, mint termelése, két dolgot tehetnek: /1/ eladják a nemzeti vagyon megfelelő részét, vagy /2/ (kamatozó) hitelt vesznek fel. Az ok lehet „jó” is, „rossz” is. Pl. „jó okok”: természeti csapás következményeinek enyhítése; védekező célú fegyverkezés; a hatékonyságot javító beruházás; „rossz okok”: hódító célú fegyverkezés, hatékonyságot rontó beruházás, a vezető réteg korrupciós jövedelmének, vagyonának növelése..

Az adósság törlesztésének és a kamatok megfizetésének *forrása* lehet: /1/ az átmeneti nehézség után megnövekedő, a fogyasztást túlhaladó termelés (ennek következtében a külkereskedelmi mérleg és a fizetési mérleg többlete), vagy /2/ újabb kölcsön. Akkor beszélünk *adósságcsapdáról*, ha az ország (általában: az adós) a törlesztést és kamatfizetést már csak újabb kölcsönből tudja teljesíteni. Ez egyben a kiszolgáltatottság ugrásszerű megnövekedését is jelenti, mert az újabb hitelt a hitelnyújtók olyan feltételekhez köthetik (és többnyire kötik is), amely a hitelnyújtónak gazdasági előnyt ad az adós rovására (még a legenyhébb, hogy az új kölcsön kamata magasabb, mint a lejárt kölcsöné volt), amivel, persze, egyre szorítóbbá válik a csapda. (E feltételek megszabója és ellenőre főleg a Nemzetközi Valutaalap /IMF/.)

A MAGYAR ADÓSSÁGCSAPDA TÖRTÉNETE

Drábik János idézi az Magyar Nemzeti Bank Műhelytanulmányok c. kiadványa 1993/2 számának 56. oldaláról: „*az időszak egészét tekintve [az 1973-tól 1989-ig terjedő időszokról van szó - D.J.] mintegy 1 milliárd dollár forrásbevonás ... az ezt többszörösen meghaladó, összesen 11 milliárd dollár halmozott kamatkiadással járt.*” Drábik hozzáfűzi, hogy e tizenegyszeres túlfizetés ellenére az adósság 1989-re 21 milliárd dollárra növekedett. Ezután történt a nemzeti vagyon 80%-ának kiárúsítása azzal, hogy ebből kell csökkenteni az adósságot és fizetni a kamatokat. Ennek ellenére az adósságteher 2001-re már 80 milliárd dollárra növekedett. (Leleplező 2001/4 54.old.). Amíg a magyar társadalomnak évente át kell adnia ellenszolgáltatás nélkül mintegy 8 milliárd eurót - vagyis 2000 milliárd forintot - hozam, adósságtörlesztés és kamatfizetés formájában a pénzvilágnak, addig kormányok jöhetnek-mehetnek, de a rendszerváltás veszteségeinek szegénysége marad. (Drábik János: *Várjuk a zárszámadást* Leleplező 2002/ősz.)

LEHET-E KILÁBALNI?

Bokros Lajos úgy nyilatkozott, hogy az adósságcsapdából nem lehet kilábalni, de gazdaságunk megerősödve egy idő után - szerinte - már alig érezzük majd tehernek a sarc fizetését. („Lesz-e folyamatos, egyensúlyozó gazdaságpolitikánk?” Magyar Nemzet 1995.8.19.) Az így vélekedők fő érve: ha adósságkönnyítést kezdeményeznénk, az jelentősen rontaná gazdasági helyzetünket.

Ezzel szemben például Nagy Pongrác rámutat arra, hogy „*mialatt az adósság-elengedésben részesült országok piaci hitelképességi minősítése 30%-kal javult, az adósságot pontosan fizető Magyarországa éppen 30%-kal romlott.*” Továbbá: a vizsgált „22

adósságkedvezményben részesült ország közül 16-nak jobb a gazdasági teljesítménye, mint az adósságot pontosan és rendületlenül fizető Magyarorszáké.” („Hogyan /nem/ oldódhat meg az adósságprobléma?” Magyar Nemzet 1995.11.21.) „A huszadik század végén ... már csak két olyan ország van, amely nem kért valamilyen külföldi adósság-elengedést, - csökkentést vagy átütemezést: Peru és Magyarország.” (Antalóczy Zoltán, Magyar Nemzet 1995.8.14.) Nem állunk tehát egyedül azzal az álláspontunkkal, hogy igenis lehetséges hozzájárulni az adósságcsapdához. A hogyanra egyfajta választ adunk a következőkben.

EGY KILÁBALÁSI FORGATÓKÖNYV

A gazdasági rendszerváltás kormánya - amint megalkotta a Munkahelyvédelmi Törvényt (lásd a 3.2 pontot) és felkészült végrehajtására -, a kül- és belföldi államadósság-szolgálatot *három évre felfüggeszti*, és egyidejűleg egy - jó előre kidolgozott - „államgazdálkodási tervet” terjeszt a hitelezők („klubjai”, képviselői, stb.) elé. Ebben kimutatja, hogy a hazai mezőgazdaság valamint a kis- és középvállalkozások fellendítésével, a hazai termelők hazai piacának helyreállításával, az indokolatlan import megfékezésével, a munkahelyek megvédésével és a megszűnt munkahelyek zömének helyreállításával (3.1, 3.2 pontok); vagyonrendezéssel (3.3 pont); és hasonló gazdaságpolitikai intézkedésekkel 3 éven belül jelentős többletet hoz létre a nemzetközi kereskedelmi és fizetési mérlegben, és attól kezdve évente a mindenkori pozitív pénzügyi egyenleg felét a fordulat napján fennállott tőketartozás, és annak a mindenkori londoni bankközi kamatláb (LIBOR) szerinti kamatának törlesztésére fogja fordítani.

VÉDEKEZÉS AZ ESETLEGES EMBARGÓ (GAZDASÁGI ZÁRLAT) ELLEN

A gazdasági rendszerváltás kormánya felkészül arra, hogy az adósrabszolgaságból való kiszakadás ellenhatásként az adósságcsapda fenntartásában érdekelt hatalmi körök esetleg *gazdasági embargót (zárlatot)* szerveznek Magyarország ellen. Ezért jó előre kidolgozza a lakosság létfontosságú termékekkel hazai forrásból való ellátásának tervét. Ezzel és az adósságcsapda fenntartásában nem érdekelt államokkal folytatott erőteljes gazdasági kapcsolatfejlesztéssel biztosítja azt az átmeneti időszakot, amíg az embargószerzők belátják, hogy nekik is érdekük a gazdasági kapcsolatokat Magyarországgal mint egyenrangú, érdekeit megvédő partnerrel, a kölcsönös előnyök alapján újra felvenni.

Számolnunk kell azzal is, hogy az adósságszolgálat felfüggesztésének bejelentésére a gyarmatosításunkban érdekelt zároltatják a külföldi bankokban elhelyezett valutatartalékainkat. Erre is fel kell készülnünk. Ilyen megelőző lépés lehet: a Magyar Nemzeti Bank külföldi bankszámlákon elhelyezett valutatartalékainak még a felfüggesztés bejelentése előtti feloldása, és a tartalék dollár-, márka-, jen- stb. bankjegyekben való őrzése. Készpénzzel ugyanis embargó esetén „fű alatt” akár a „harmadik világon” keresztül is pótolhatjuk a kieső importból azt, ami valóban létfontosságú.

Az import jelentős része a multik vámszabad-területi összeszerelő üzemibe érkező alkatrészek, részegységek. Erre a behozatalra a multik ne a magyar valutatartalékból igényeljenek külföldi valutát. Oldják meg saját forrásaikból. Az import másik jelentős része élelmiszer. Ha ez elmarad, nagyon jól tesz a magyar gazdának. Az autók, kozmetikumok és hasonló importját egy ideig tudjuk nélkülözni. A valóban fontos import megbénulását tehát elkerülhetjük.

Arra is gondolnunk kell, hogy az exportunk mintegy 70%-a az Európai Unióba megy. (Ez nagyobb egyoldalúság, mint amivel a Szovjetunióhoz és a KGST-hez kapcsolódtunk!)

Egy gazdasági embargó ezt is befagyaszthatja. Ennek az exportnak a túlnyomó részét azonban a vámszabad területeinken működő multik bonyolítják le. Ezt nyilván nem fogják befagyasztani, mert ez sokkal inkább a multikat sújtaná, mint a valódi magyar gazdaságot. Az igazi magyar export befagyasztásával ideig-óráig okozhatnak nehézséget, de ez áthidalható. A Nemzeti Banknál lévő külföldi bankjegy-tartalékból legalább egy évig fedezni lehet – nem-ellenséges üzleti körökön keresztül – a nagyon fontos importot. Addig pedig erőteljes gazdasági diplomáciával és szervezéssel a nem-ellenséges piacokon lehet annyi teret szerezni a magyar áruknak, amivel a létfontosságú import fedezhető.

Az esetleges embargós évek átvészelését az időközben létrehozott szövetkezeti bolthálózat is elősegíti (lásd a 3.1 pontot).

AZ ÚJABB ELADÓSODÁS MEGELŐZÉSE

Annak meggátlására, hogy egy balkezes vagy korrupt kormányzat az előbbieket szerint rendbetett gazdaságot újból káoszba döntse, törvényt kell hozni, amely – a hasonló kanadai törvény példájára – megtiltja, hogy deficitese költségvetést terjesszenek az Országgyűlés elé, és előzetes népszavazási hozzájáruláshoz köti államkölcsön bármilyen formában való felvételét.

3.6 Új választási törvény, visszahívható képviselők, kétkamarás országgyűlés

A KÉPVISELETI DEMOKRÁCIA SZÜKSÉGESSÉGE ÉS PROBLÉMÁI

Az ember társas lény. Bár rendkívüli körülmények között, ideig-óráig egy magányos ember is életben tud maradni, de az a természetes, hogy az emberek csoportokban, közösségekben élnek. Ősi gyakorlat, hogy egymás mellett élő több, vagy több tucat család – egy-egy falu – időről-időre vezetőt, bírót választ, akinek feladata a többeket vagy mindenkit érintő ügyek eldöntése, vagy a közös döntés megszervezése és végrehajtása. Tulajdonképpen a bíróra rábízta a falu felnőtt lakossága, hogy a közösség nevében, a közösséget *képviselve* járjon el. Amikor a falugyűlésen a közösség tagjai közvetlenül döntenek a falu ügyeiről, *közvetlen demokrácia működik*. Erre nyilván csak ritkán, nagyon fontos ügyekben kerül sor. Az ennél kisebb ügyekben a falu közösségét képviselő bíró dönt, és gondoskodik a döntés végrehajtásáról is. Ez a *képviseleti demokrácia* működése.

Történelmileg úgy alakult, hogy nagyobb, együtt élő csoportok nem egy képviselőre – a bíróra – bízák a közügyek intézését, hanem többre, akik *képviselőtestületet* alkotnak, és többségi határozatok alapján intézik az ügyeket.

Egy faluban, ahol az emberek nemcsak, hogy ismerik egymást, de egymás családját is jól ismerik a nagyszülőkig és még tovább, jó esély van arra, hogy az emberek nem csalódnak választottjaikban. Nem ez a helyzet a városi, vagy éppen az országos képviselőtestületek megválasztásánál, ahol egy választóközterben többtízezer (Magyarországon a jelenlegi törvény szerint átlag 130 ezer) ember választ egy-egy képviselőt. Egy ilyen választás sokkal kevésbé lehet megalapozott. Ezen a szinten jelennek meg igazán a képviseleti demokrácia jellegzetes problémái.

A nagy létszámú közösségek képviseleti demokráciájának alapvető problémáját talán a legkifejezőbben J.J.Rousseau fogalmazta meg, mintegy kétszáz évvel ezelőtt, amikor a képviseleti demokrácia mintaképének tekintett Angliáról a következőképpen írt: *“Az angol nép szabadnak gondolja magát, de erősen téved; csak a parlamenti képviselők megválasztásának idején szabad: mihelyt megválasztotta őket, ismét szolganép és semmit sem számít.”*

SZABAD ÉS KÖTÖTT MANDÁTUM

A választóknak ez a kiszolgáltatottsága a szabad és kötött mandátum (megbízás) kérdésével függ össze. Ha egy képviselő *kötött mandátumot* kap, akkor a választók által jóváhagyott programot kell végrehajtania, megvalósulását elősegítenie, különben a választók visszavonhatják a megbízást, azaz *visszahívhatják*. *Szabad mandátum* esetén a képviselő belátása szerint köteles szolgálni választói érdekeit, és a mandátum lejártáig (többnyire 4 évig) nem kérhető számon, nem hívható vissza.

Magyarországon a nemesi előjogok XIX. századbeli eltörléséig az öngazgatás a nemesség kiváltsága volt. A nemesek vármegyékbe szerveződtek, és minden vármegye egy-egy képviselőt („követet”) küldhetett az országgyűlésbe. E képviselők számára a megye nemesei meghatározták, hogy a napirenden lévő országos ügyekben hogyan kell állást foglalniuk, tehát *kötött mandátumot* kaptak.

Az euro-atlanti kultúrkör polgári demokráciáinak kialakulásánál azonban érvényesült a képviselőknek az a törekvése, hogy függetlenítsék magukat választóik akaratától. Így alakult ki a *parlamentáris párturalom* (Lásd az 1. fejezetet.) Ennek „hivatalos” indoka az, hogy a választók többsége gyakran nem ismeri fel helyesen saját érdekeit, különösen hosszú távú érdekeit; de ezeket a hosszú távú érdekeket talán nem kevésbé gyakran a képviselők sem ismerik fel helyesen, mert bizony nem állnak olyan nagy szellemi magasságban választóik fölött. Emellett a képviselők - a tapasztalat szerint - gyakran vétenek az *önzetlenség* követelménye ellen, és számosan hajlamosak arra, hogy a közérdeket szándékosan alárendeljék saját anyagi-hatalmi érdekeiknek. A hatalmi pozícióba kerültek meghatározó része - a tapasztalat szerint - arra törekszik, hogy hatalma erkölcsi korlátok nélküli, valójában *uralom* legyen, melynek fő célja a *zsákmány*: Közhatalmi pozíciók, amelyeket legális (meg nem szolgált fizetés, végkielégítés és nyugdíj) és illegális (korrupciós) pénzszerzés, és a hatalmaskodással való kéjelgés forrásának tekintenek. Különös veszéllyel jár ez napjainkban, amikor a nemzetközi pénzvilág, jelentős részben éppen a politikusok megvásárlásával törekszik - nem kis sikerrel - arra, hogy a közhatalmat a maga szolgálatába állítsa, és miután a tömegbefolyásolást is maga alá gyűrte, az államok - azaz, a demokratikus intézményrendszer - fölé emelkedve ténylegesen egyre inkább globális diktatúrát gyakorol.

Sok demokratikusan hatalmi pozícióba került testületi többség - a tapasztalat szerint - arra törekszik, hogy hatalma korlátlan legyen. Az állampolgárok ettől való megvédésének döntő eszköze: a *képviselők visszahívhatósága* (kötött mandátum). Ennek módjára hamarosan visszatérünk.

TERÜLETI ÉS LISTÁS KÉPVISELŐK

Az országos választásokhoz az ország területét *választókerületekre* tagolják. Az egyes választókerületekben többségi szavazatot nyert jelöltek válnak *területi képviselőkké*. A listás rendszerben a pártok listákat állítanak, és a választóknak a listákra adott szavazatai döntik el, hogy a pártvezetők által a listára helyezettük közül hányan válnak *listás képviselővé*.

Az angolszász gyakorlatban a parlamentet kizárólag területenként választott képviselők alkotják. Ennek hátrányát egy példán szemléltetjük.

Tegyük fel, hogy egy ország választóinak 51%-a egy *kék* program, 49%-a egy *drapp* program híve. Tegyük fel továbbá, hogy a *kékek* és a *drappok* egyenletesen oszlanak meg a választókerületek között. Ebben az esetben - az angolszász rendszerben - a parlament valamennyi tagja *kék* lesz, a választók 49%-a pedig képviselőt nélkül marad. Ez egyrészt méltánytalan a 49%-kal szemben, másrészt akadálya annak, hogy új eszmék fokozatosan

teret nyerjenek a parlamentben. Ezt korrigálja az európai kontinensen elterjedt vegyes - területi és listás - rendszer.

A listás képviselők parlamentbe jutási technikájának egy lehetséges módja: azokat a szavazatokat, amelyeket olyan választókerületekben adtak le pl. a *kékekre*, ahol a *kék* jelölt nem szerzett többséget, országosan összesítik, és a *kék listán* szereplő jelöltek e szavazatok arányában kerülnek be a parlamentbe. Ha például az országban 10 millió választópolgár szavazott, és 100 választókerület van, a részvétel pedig 60%-os, akkor egy választókerületre 60 ezer szavazat esik. Ennek megfelelően a *kék listáról* annyi képviselő kerül a parlamentbe, ahányszor 60 ezer szavazatot tesz ki a kisebbségben maradt *kék* képviselőkre leadott szavazatok száma. Tehát ha - példánk szerint - egy választókerületben 60 ezer szavazatot adtak le, és 40 ezer szavazattal egy *drapp* képviselő kapott mandátumot, a kisebbségben maradt *kék* szavazatok száma 20 ezer. Az ilyen kisebbségi szavazatok országos összegét kell - példánkban - 60 ezerrel osztani, hogy megkapjuk a *listás kék* képviselők számát. (Ezt a technikát csak a „lista” fogalmának jobb megértése végett közöljük, egyáltalán nem biztos, hogy ez a probléma legjobb megoldása.)

A KÉPVISELŐK VISSZAHÍVHATÓSÁGA

Mint az 1. fejezetben már szoltunk róla, a jelenlegi rendszerben elsősorban a pártvezetőktől, vagy még inkább a mögöttük lévő pénzhatalmi köröktől függ, hogy kik jutnak be a parlamentbe. A jelenlegi magyar választási törvény szerint 750 ajánlás kell ahhoz, hogy valaki képviselőjelölt lehessen. Az ajánlások összegyűjtése pedig - a tapasztalatok szerint - elsősorban pénzkérdés. És még csak ezután jön a választási kampány költsége. Ennek folytán főszabály szerint *pártkatonák*, azaz a pártvezetők iránt feltétlenül hűséges emberek kerülnek be a parlamentbe, alkotnak pártonként frakciót (csoportot), és a frakcióvezetők - azaz a pártvezetők - vezényszavára szavaznak. Ezt kell felváltania egy olyan választási rendszernek, amelyben a *pártvezetőség által kézben tartott képviselők helyébe a választópolgárokhoz kötődő, általuk felelősségre vonható, visszahívható képviselők kerülnek*. Példa egy ésszerűen korlátozott visszahívási eljárásra:

- * Az eljárás alapja kizárólag a közjegyzői letétbe helyezett *választási program* konkrét, megfogható pontjainak megsértése lehet (vállalt intézkedés határidős kezdeményezésének ill. támogatásának elmulasztása, vagy éppen ellentétes intézkedés támogatása). A képviselő általános magatartása, a választási programban nem szereplő kívánságok visszautasítása nem lehet oka visszahívási eljárás indításának.
- * A ciklus első és utolsó évében nem kezdeményezhető visszahívás.
- * A visszahívást legalább háromtagú állampolgári bizottság kezdeményezheti, ha megszerzi ehhez az adott választókerület választópolgárai 1%-ának írásos támogatását. Ezzel *legitimált kezdeményező bizottsággá válik*. A legitimált kezdeményező bizottságnak a közhatalom megfelelő eszközöket biztosít a visszahívási kampányhoz (pl. 4 héten keresztül ingyenes, felszerelt irodahelyiség, hirdetés a helyi médiumokban). Ugyanezeket az eszközöket biztosítja a megtámadott képviselő számára is.
- * A kampány után helyi népszavazást tartanak. Legalább 50%-os részvétel és legalább 2/3 „visszahívom” szavazat kell a mandátum érvénytelenítéséhez.
- * Ha a népszavazás nem eredményez visszahívást, a kezdeményező bizottság tagjai 5 évig nem lehetnek újra kezdeményezők.
- * Ha van jelölt, a helyi népszavazás egyben azt is eldöntheti, hogy ki legyen a visszahívott képviselő utódja.

Az ismertetett eljárás szoros személyes kapcsolatot létesít a képviselő és választói között. Mint láttuk, a részvételi demokrácia biztosítéka a képviselők visszahívhatósága. Ez

a területi alapon választott képviselők esetében egyszerűen megoldható, de megoldható a listával kombinált rendszerben is. Az ajánlott választási rendszerben a területileg választott képviselők fölött a pártvezetőségek nem gyakorolnak fennhatóságot, ez a választókerületenként szerveződött választási bizottságok jogköre.

Egy lehetséges megoldás a listás képviselők felelősségre vonhatóságának technikájára: A listás képviselők fölött megmaradna pártjuk felügyelete, de nem a pártalkotmány, hanem állami törvény által meghatározott módon. E szerint azt a listás képviselőt, aki megszegi pártja választási programját - aminek alapján a választók a listára szavaztak - a párt tagságának e célból összehívott országos értekezlete vonhatja felelősségre és hívhatja vissza. Ha párt szegi meg választási programját, bármely állampolgár, vagy az ügyészség kezdeményezésére bíróság a párt valamennyi listás képviselőjének mandátumát megsemmisítheti.

A területi és listás képviselők e programjavaslat kidolgozói által javasolt aránya: az összes képviselő 2/3-a legyen területenként választott, 1/3-a listás. (Ma több a listás képviselő, mint a területi.)

SZOMSZÉDSÁGI KÖZÖSSÉGEK: A LEGALULRÓL FÖLÉPÜLŐ ÖNIGAZGATÁS

A szomszédsági közösségekkel jól bevált magyar hagyományt keltünk új életre. Pillantsunk bele Kemény Bertalan idevágó tanulmányába. (*"A területi autonómia elemi egységeinek történeti modellje: a tizedesi intézmény"* in *"A helyi cselekvés"* szerk. Köles Sándor és Varga Csaba. Magvető Kiadó 1988.) Ez az írás a népi közigazgatásnak, a területi önzorgatás elemi egységének igen ősi intézményét, a tizedesi intézményt mutatja be. *"Úgy vélem - írja Kemény - a tizedesi intézmény a társadalmi viszonyait strukturálni kezdő ember belső természetéből fakadó, szinte ösztönös formáció. A vérségi kötelékek lazulása idején keletkezhetett, tehát annak sok mozzanatát magába foglalhatta. ... A társadalom szervezésének egyik legelterjedtebb módja, a tízes és százas egységekbe való beosztás Árpád-kori társadalmunkat is jellemezte."* A székelyföldi falvak tizedekre oszló települési rendszere arra mutat, hogy - a hadak tízes-százaz tagolása mellett - már az Árpád-korban megjelent a tizedes szervezés térbeli formája is. *"Középkori városainkban a társadalom szervezése kettős síkú, egyrészt a hivatás, a mesterség vonalán (céhek), másrészt pedig topográfiai elv (lakhely) alapján történt (tizedek, utcák, városnegyedek). Miben állt a tizedes tevékenysége, tiszte? Csizmadia Andor debreceni, szegedi, váradi, szatmári, szombathelyi, győri, pesti, egri, kolozsvári stb. adatokkal mutatja be az intézmény működését a XVI-XVIII. században. A tizedes számon tartja a területén élöket. Vigyáz 'az idegenekre s az erkölcsökre'. Felügyel a tűzrendészetre. Háborús időkben a tizedalja férfinépét ő állítja ki a falakra őrzésre. Szervezi a közmunkát. Békebíró a lakosok közötti kisebb-nagyobb vitás ügyekben. Ha szükséges, bírságol is. A városi tanács büntette is azt, aki panaszos ügyét a tizedes, az utca kapitány megkerülésével a városházán kezdte intézni. Az utcák tisztasága, hidak, pallók stb. karbantartása is a tizedes gondja volt. Kisebb kiadásaira önadóztatás révén pénzalapja volt. Ezt utcaszernek hívták, amit mindenki fizetett. A városi adó kivetése és beszédese is negyedenként, utcánként, a tizedesek segítségével történt. Ők ismerték legjobban a polgárok anyagi helyzetét. ... Ahány város, annyi megoldás a részletekben. A lényeg azonban többé-kevésbé azonos, és pedig az, hogy utcánként, tízházanként tömörült a lakosság, és több utca, tized alkotott egy negyedet - vagy kapitányságot. A tizedesek képviselték a város teljes közösségét, szemben a polgárok által választott, hatósági jogokat gyakorló tanáccsal. ... Egykor a városi igazgatás nem ismerte azt a fogalmat, hogy szociálpolitika. Volt kórházügy, esetleg kolduskérdés, ami megjelent a városi tanács szintjén. De a tizedekben minden megoldódott, ami a kölcsönös segítség révén lehetséges volt, a tizedes összehozta a szükségletet a segítő szándékkal."*

A tizedesi intézmény itt-ott még a XIX. század közepén is működött. A két világháború között újabb kísérletek történtek a tizedesi intézmény modernizált felélesztésére. Kemény Bertalan három ilyen kísérletről számol be, amelyeket csak a második világháború, vagy annak előszele sodort el. Itt az ideje, hogy ezt az ősi társadalomszervezési módot mai városainkban, falvainkban újraélesszük.

HOGYAN SZERVEZZÜK MEG A MAI SZOMSZÉDSÁGI KÖRÖKET?

Egy *szomszédsági kör* legalább 10 és legföljebb 100 háztartást fogjon össze. Földrajzi határait úgy kell meghúzni, hogy minden szomszédsági kör természetes közösséget alkosson, vagy ilyen közösség kialakulása számára jó feltételeket képezzen. Egy szomszédsági kör *alakuló gyűlésen* jön létre, ahol *szomszédsági megbízottat* is választanak. Kíváncsú, hogy az alakuló gyűléseket a terület szerint illetékes önkormányzati képviselő szervezze. Az alakuló gyűlésen a háztartások minden tagjának egy szavazata van. (A gyerekek szavazati jogát a háztartás felnőtt tagjai között osztják fel.)

A szomszédsági körök alapsejtjei a község közigazgatási-politikai szervezetének, és ha a községben megalakul egy *a lakosság zömét magába foglaló általános szövetkezet* (lásd a 3.1 pontot), egyben ennek is alapsejtjei lehetnek ugyanezek a szomszédsági körök.

Akkor lehet számítani arra, hogy a szomszédsági körök közösséggé fejlődnek, ha részint a települési önkormányzattól, részint a szövetkezettől olyan közösen ellátandó feladatokat kapnak, amelyek számukra fontosak. És akkor fognak gondos mérlegeléssel hiteles szomszédsági megbízottat választani, ha fontos számukra, hogy a megbízott jól szervezze együttműködésüket, és jól képviselje érdekeiket.

A *szomszédsági megbízott* mind a települési önkormányzat, mind az általános szövetkezet feladatkörében föl-le-irányú közvetítőként működik, és egyben a szomszédság érdekvédelmi képviselője. Számára mindkét szervezet külön-külön a mindenkori minimálbérnek megfelelő havi díjazást ad. A megbízott ebből fedezi adminisztrációs költségeit is.

A szomszédsági megbízottnak a helyi szövetkezet olyan kiképzést és folyamatos tájékoztatást nyújt, hogy a szövetkezeti pénzügyek, a tagok jogai és kötelezettségei, a szövetkezet területén megnyíló munkalehetőségek, igénybe vehető szolgáltatások stb. tekintetében tanácsadója, és az ügyintézésben segítője lehessen a szomszédságban lakóknak. Értelemszerűen hasonló kiképzést és tájékoztatást kap a megbízott a területileg illetékes önkormányzati képviselőtől is. Így önkormányzati ügyekben is tanácsadója és segítője a szomszédságnak. A megbízott a szomszédságot érintő közös akcióknak (csatornázás, játszótér, stb.) is kezdeményezője és szervezője.

EGY MEGOLDÁS A PÁRTURALOM FELVÁLTÁSÁRA: A BECSÜLETSZERZŐDÉS

Az új választójogi törvényt az országgyűlési többségnek (a jelenlegi rend szerint 2/3-os többségnek) kell megalkotnia. A tapasztalat azt tanítja, hogy a képviselők erős tömegnyomás nélkül nem fogják törvénybe iktatni saját visszahívhatóságukat. Ezt a tömegnyomást közvetíthetik a *becsületszerződések*. Ennek lényege: A választópolgárok már egy a jelenlegi törvény alapján szervezett választás előtt az előbbiekben ajánlott módon *jelölőbizottságokat* alakítanak, amelyek jelöltjeikkel olyan *választási szerződést* kötnek, amelyet majd az új törvény ír elő. Ebben a szerződésben a jelöltek kötelezik magukat - többek között - az új választási törvény megalkotására, azzal a szankcióval, hogy ha megszegik a szerződést, önként lemondanak mandátumukról. Mivel ezt - az új törvény hatálybalépése előtt - jogilag nem lehet kikényszeríteni, e vállalás betartása a szerződő képviselő becsületén múlik. Mivel azonban nem tételezünk fel eleve minden képviselőt

becstelennek, továbbá mivel a jellemgyenge képviselőket is szorítja, hogy szerződésszegésük nyilvánosságra kerülése derékba törheti politikai karrierjüket, várható, hogy ilyen módon megtehetjük ezt a döntő lépést a párturalom megszüntetése felé.

KÉTKAMARÁS ORSZÁGGYŰLÉS

A területi választásokkal létrejött Képviselőház mellett az Országgyűlésnek egy második háza is alakul, a *Felsőház*, amelyet - jó közelítéssel - *a hivatásszervezetek és a társadalmi (civil) szervezetek házának is tekinthetünk*. Ez az érdekvédelmi szervezetek, az egyházak, a szakmai (tudományos) testületek és egyesületek, a nemzeti kisebbségek szervezetei küldötteiből, és az államfő által meghívott néhány nagy tekintélyű személyiségből áll. Az európai kultúrkörben kialakult gyakorlatnak megfelelően a végső döntéseket általában a képviselőház hozza, a második kamara feladata a többoldalú megfontolás, újrátárgyalás kezdeményezése, az elhamarkodott döntések megelőzése. A társadalom alapvető kérdései tekintetében a két ház együttes döntése szükséges.

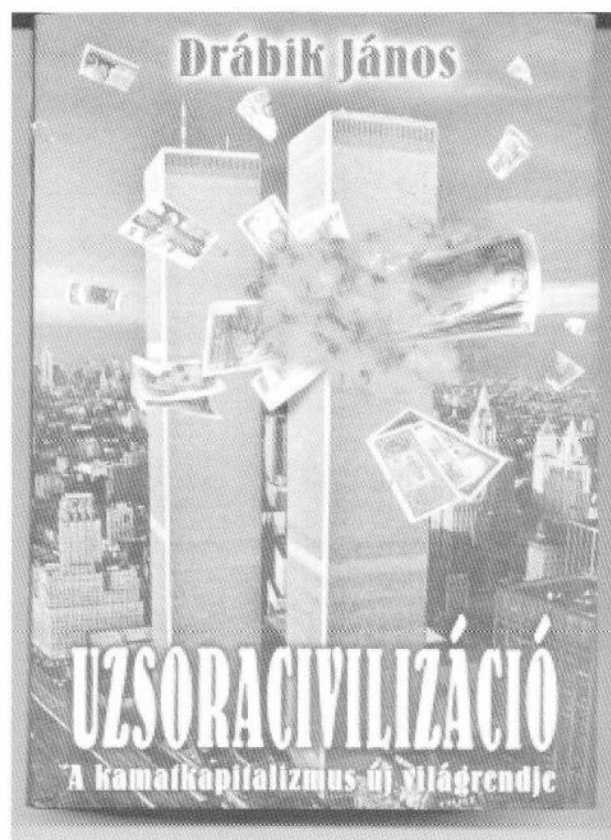
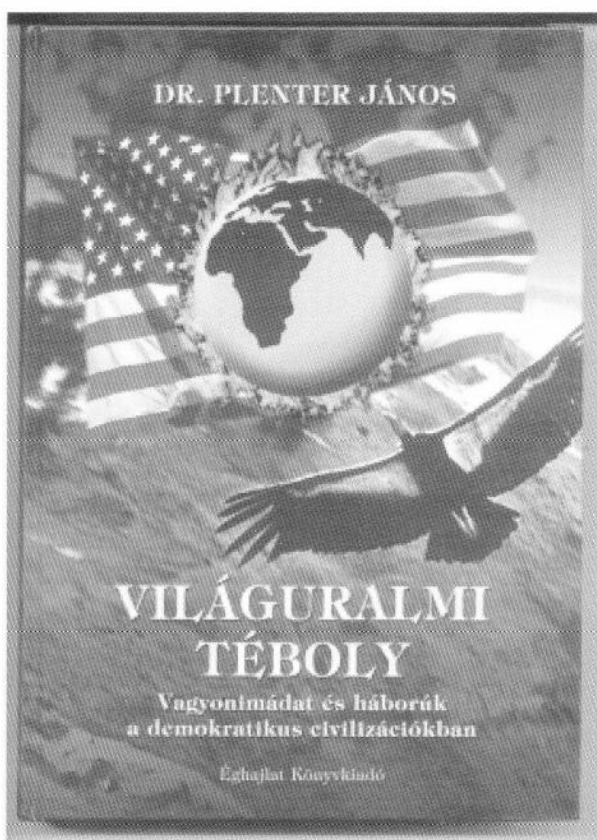

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető	1
0.1 Józan ésszel	3
0.2 Természetes gazdasági rend	3
0.3 Az Argentin példa	4
0.4 "Kuba alkotó válasza a nehéz időkre"	5
1. A világválság	5
Válságtünetek	6
„Kapitalizmus munka nélkül"	6
Az öngyilkos globalizmus	7
Centrum és periféria	7
A pénz hatalom diktálta gazdaságpolitika sehová sem vezető céljai	9
Kína	9
A válság alapvető oka	9
A pénzuralom közhatalma: a parlamentáris párturalom	9

Források	10
2. Jobb jövőnk alapja: a természetes gazdasági rend	10
2.1 A természetes társadalmi rend alapelvei és a szentkorona-tan	10
Értékrend	10
Társadalomszervezési alapelvek	11
Az emberi személy alapjogai	12
Az alapelvek érvényesülésének feltétele	12
Összhang a szentkorona-tannal	12
2.2 Az alapelvek a gyakorlatban: tulajdonszerkezet	13
Háromfajta tulajdon	13
Vállalkozói tulajdon	14
Az alkotó vállalkozók védelme	14
Vállalati gazdaságosság	15
Az öröklés	16
A szellemi alkotások tulajdonjoga	16
2.3 Az alapelvek a gyakorlatban: pénz- és hitelrendszer	16
Pénzrendszer, köz- és magán-pénzrendszer	16
A hitelrendszer társadalmasítása	17
A hitelek forrása és dinamikája	18
A bankok szerepe	19
Összefoglalás	19
2.4 Az alapelvek a gyakorlatban: illeszkedés a világgazdasághoz	20
A gazdaságfejlesztés alaprége:	20
a kis- és középvállalkozások és a gazdák	20
Az állam feladata	20
Kétrétegű ipar	21
Az ipari újjászületés intézményei	22
2.5 Rendszerváltás az agrárpolitikában	22
Az agrárpolitika céljai	22
A mezőgazdaság társadalmi szerepe	22
Az agrárium közgazdasági sajátosságai	23
A magyar agrártársadalom két történelmi rétege	23
Birtokpolitika	23
Termékpálya-integráció	24
Agrárolló	24
Rendszerszemlélet	24
2.6 Rendszerváltás az energiapolitikában	24
2.7 Rendszerváltás a közteherviselésben	26
Az igazságos közteherviselés elvi alapjai	26
Adónemek	27
Földérték-adó, telekérték-adó	27
A földjáradék elvonásának módja a földtulajdon társadalmasítása után	28
Örökösödési adó	28
Igazságos személyi jövedelemadózást!	29
A vagyon alkotmányosértő titkossága	29
Főállású anyaság	30
Évi adótervezés	30
2.8 A szolidaritáson alapuló nyugdíjrendszer visszaállítása és a személyi fogyasztási adó nemzedéki megosztása	30
Szolidaritási nyugdíjrendszer	30
A személyi fogyasztási adó nemzedéki megosztása	31
2.9 Rendszerváltás a környezetvédelemben	31
Kategorizálás	31
A mezőgazdasági tevékenység szabályozása	32
Az egyes ipari tevékenységek szabályozása	32

A bányászat szabályozása	32
A vízgazdálkodás szabályozása	33
Élővizek természetes jellegének megőrzése	33
Élővizek mederalakulásának megőrzése	33
Az erdőgazdálkodás szabályai	34
Infrastruktúra létesítés szabályai	34
Szállítási infrastruktúra kiépítésének szabályozása	35
A fajokkal és fajtákkal való gazdálkodás szabályozása	35
Fenntartható települések szabályozása	35
A túrizmus szabályozása	35
Intenzív használatú területek	35
3. A gazdasági rendszerváltás sarkalatos intézkedései	36
és a hatalomváltás menete	36
3.1 Föld- és piacvédelem az EU-joggal összhangban	36
Szövetkezeti hálózat	37
Mit várhatunk a helyi általános szövetkezetektől?	37
Vásárlási utalványok	38
Árukínálat teremtése	38
Árukereslet teremtése	38
Az ár-előny forrása	38
A helyi termékek előnye	38
Forgásbiztosítás	39
Megtakarítás és helyi hitel	39
Az infláció megkerülése	39
Közösségi felhalmozás	39
3.2 Munkahely-védelem az EU-joggal összhangban	39
Munkahelyvédelmi törvény	40
Nem kommunista államosítás!	40
3.3 Tiszta lap a közéletben: tényfeltárás, vagyonszámlátatás, felelősségre vonás, beleértve a privatizációs bűnök feltárását is	41
Tényfeltárási törvény	41
Különleges ügyészi-bírói szervezet	41
Vagyonszámlátatási törvény	42
Különleges szervezet, határidős eljárás	42
3.4 Tiszta lap az igazságügyben	43
3.5 Az adósságcsapda felszámolása	43
Mi az adósságcsapda?	43
A magyar adósságcsapda története	43
Lehet-e kilábalni?	44
Egy kilábalási forgatókönyv	44
Védekezés az esetleges embargó (gazdasági zárlat) ellen	44
Újabb eladósodás megelőzése	45
3.6 Új választási törvény, visszahívható képviselők, kétkamarás országgyűlés	45
A képviseleti demokrácia szükségessége és problémái	46
Szabad és kötött mandátum	46
Területi és listás képviselők	47
A képviselők visszahívhatósága	48
Szomszédsági közösségek: a legalulról felépülő közigazgatás	49
Hogyan szervezzük meg a mai szomszédsági köröket	49
Egy megoldás a párturalom felváltására: a becsületszerződés	50
Kétkamarás országgyűlés	50

AZ OLVASÓK SZÍVES FIGYELMÉBE AJÁNLUK E KÖNYVEKET.

